

Obsah

Úvodem	7
1 Distanční vzdělávání	9
1.1 Nezbytnost celoživotního vzdělávání	9
1.2 Vymezení distančního vzdělávání	10
1.3 Z historie distančního vzdělávání	11
1.4 Odlišnost distančního vzdělávání od jiných forem	12
1.5 Charakteristika distančního vzdělávání	14
1.6 Profil distančního vzdělávání	14
1.7 Principy distančního vzdělávání	15
1.8 Studijní opory	16
1.9 Výhody a nevýhody distančního vzdělávání	17
1.10 Význam tutora	19
1.11 Distanční vzdělávání na vysokých školách	20
2 Nástroje distančního vzdělávání	23
2.1 Co patří mezi nástroje distančního vzdělávání?	23
2.1.1 Definice nástroje distančního vzdělávání	23
2.1.2 Kritické poznámky k terminologii	25
2.2 Vzdělávací objekty	25
2.2.1 Základní charakteristiky vzdělávacích objektů	26
2.2.2 Obsah vzdělávacích objektů	27
2.2.3 Další vlastnosti vzdělávacích objektů	36
2.3 Agregace vzdělávacích objektů	37
2.3.1 Kontextově nezávislé a kontextově závislé vzdělávací objekty	37
2.3.2 Agregace vzdělávacích objektů a studijní plán	38
2.3.3 Druhy agregace vzdělávacích objektů	39
2.3.4 Struktury vzdělávacích objektů	41
3 Didaktika distančního vzdělávání	47
3.1 Základní didaktické kategorie a jejich specifika	53
3.2 Didaktizace nástrojů distančního vzdělávání	55
3.2.1 Didaktizace strukturálních prvků nástrojů distančního vzdělávání	57
3.2.2 Tutoriál jako prezenční prvek distančního vzdělávání	75

3.2.3	Didaktické formy	82
3.3	Tutor v distanční formě studia	84
3.3.1	Tutorovy role a profesní kompetence	84
3.3.2	Pedagogická kompetence tutora	86
3.4	Studující v distanční formě studia	93
3.4.1	Charakteristika studujících	93
3.4.2	Psychologie učení u studujících	94
4	Výhody a nevýhody distanční formy studia	103
4.1	Prezenční a distanční forma studia	103
4.1.1	Potřeba obou forem studia	103
4.1.2	Základní rozlišení používaných termínů	104
4.1.3	Vymezení prezenční a distanční formy studia	104
4.2	Výuka v distanční formě studia a její úskalí	105
4.2.1	Náročnost obou forem studia z pohledu vyučujícího	107
4.2.2	Počítačová gramotnost a dostupnost	108
4.2.3	Pedagogické dovednosti	109
4.2.4	Organizace výuky	109
4.2.5	Časová náročnost výuky	110
4.2.6	Flexibilita	111
4.2.7	Dostupnost	111
4.2.8	Motivace	113
4.2.9	Zvládání emocí	113
4.2.10	Komunikace	114
4.2.11	Shrnutí	115
4.3	ICT aneb novodobá sociální komunikace	116
4.3.1	Internetová komunikace v distanční formě studia	117
4.3.2	Specifika písemné komunikace	117
4.4	Důležitost přítomnosti vyučujícího	119
4.4.1	Prostředky zčásti nahrazující přímé působení vyučujícího	121
4.4.2	Morální vývoj v distanční formě studia	122
5	Management distanční formy vzdělávání	125
5.1	Úrovně řízení a organizace distančního vzdělávání	126
5.1.1	První úroveň - nástroj distančního vzdělávání a studující	126
5.1.2	Druhá úroveň - tutor a studující	126
5.1.3	Třetí úroveň - vedení tutorů	127
5.1.4	Čtvrtá úroveň - centrum distančního vzdělávání, garant oboru	128
5.1.5	Pátá úroveň - univerzitní komise pro distanční vzdělávání	129
5.2	Vedoucí pracovníci	129
5.2.1	Manažer a jeho osobnost	131
5.2.2	Komunikace	132
5.2.3	Duševní hygiena manažera	134
5.3	Pracovní kompetence řídicích pracovníků	134
5.3.1	Plánování	134
5.3.2	Organizování	136

5.3.3	Vedení lidí	138
5.3.4	Kontrolování	144

Úvodem

Kniha, kterou právě držíte v ruce a začíná číst, se máš o odkrytí a překročení několika propastí. Propastí, jež jsou podle našeho názoru přítomny v systému vysokokoškolabského vzdělávání v naší zemi, brání jeho rozvoji, ale jsou tak důmyslně zamaskovány řadou předstáv a klamných předstev, že vyvolávají dojem, jako by neexistovaly. Kdokoliž se je však pokusí překročit a světlí klamnému dojmů, upadá do utrpení a chyb. V této knize se snažíme tyto propasti pojmenovat a navrhnout nesli metody, pomocí kterých lávky, po kterých bude možno přejít bezpečně z jedné strany na druhou.

První propast, kterou chceme překročit, je rozdíl mezi prezentační a distanční formou vzdělávání. Je třeba, že masové zavedení distanční formy vzdělávání vyvolává oboustranné naděje i strach z neznáma. Na jedné straně se bojí setkávání s lidmi, kteří spojují v distanční formě vzdělávání naději pro budoucnost, na straně druhé existuje řada vylučujících, kteří se nespouštějí formou vzdělávání dále a spouštějí v ní zásadní ohrožení kvality studia. Obě tyto představy jsou podle našeho názoru přehnané. Distanční vzdělávání je vzdělávací forma, která má své klady i záporny, stejně jako cokoliv jiného, včetně často glorifikované prezentační formy studia. Historické souvislosti distanční formy vzdělávání a zejména úhazet v první kapitole. Čtvrtá kapitola je potom věnována srovnání obou forem a důsledkům, které z tohoto srovnání plynou pro jejich realizaci.

Druhou propastí, velmi hlubokou a přitom snad nejlépe zamaskovanou, je rozdíl mezi pomůckami užíváními při prezentační výuce nebo k její podpoře a komplexními nástroji distančního vzdělávání, zejména vzdělávacími objekty. Přomže prezentační a distanční forma vzdělávání se varietou zásadně odlišují, je potřeba pro uskutečnění každé z nich využívat jiných nástrojů. Zatímco pro prezentační studium se jako efektivní jevi přednášky, semináře, cvičení a skripty, v distanční formě je třeba k dosažení stejného efektu použít zcela jiných nástrojů. Druhá kapitola je proto věnována návrhu takového systému nástrojů, který bude k uskutečňování distanční formy vhodný.

Třetí propast, do níž může lehte upadnout každý, kdo si nedostatečně ujasní terminologii užívanou v rámci distančního vzdělávání, je rozdíl mezi distančním vzděláváním a e-learningem. Zatímco distanční vzdělávání je souběžná vzdělávací forma, e-learning je pouze jejím z mnoha způsobů, kterými lze tuto formu vzdělávání uskutečňovat. V této knize se důležitě zabýváme distanční formou vzdělávání, která může být realizována různě. Je zejména. Je to věc počítačů